

K TITOVEMU POTOVANJU V ABESINIJO IN EGIPT**AFRIŠKI NARODI IN BODOČNOST EVROPE****Razpadanje kolonialnega gospodstva - Tlačeni narodi se dramijo**

Ko je predsednik jugoslovanske republike krenil z velikim spremstvom v Abesinijo in Egipt, mnogim ljudem ni bilo jasno, kakšen je resnični pomen tega potovanja. Kaj išče Tito v Afriki — so se spraševali — in kakšno korist bo imela od tega Jugoslavija?

Vsakdo je sicer razumel, da mora Tito vrniti obisk, ki ga je lansko leto napravil Jugoslaviji Haile Selasje, in tudi to, da družijo globoka čustva simpatije Abesince z jugoslovanskimi narodi. Obe deželi sta bili v nedavni preteklosti žrtvi fašističnega nasilja in obe sta morali preliti potoke krvi, dokler sta si spet pridobili izgubljeno svobodo in neodvisnost. Spomin na skupno težko borbo proti fašizmu je trdni temelj, na katerem bo še dolgo slonelo njuno prijateljstvo.

Toda v politiki čustva niso najvažnejša stvar. Ako se kak državni poglavar poda na dolgo pot in ostane v tuji deželi skoro mesec dni, ga morajo gnati k temu še drugi nagibi: v prvi vrsti seve misel na sedanje ali vsaj bodoče koristi lastne države.

En razlog za svoje potovanje je Tito navedel še preden je položil nogo na abesinska tla, ko je na ladji Galeb izjavil, da bodo narodi Afrike igrali v mednarodnem življenju bodočnosti čedalje pomembnejšo in odločilnejšo vlogo.

Tega mnenja so vsi poznavalci razmer v svetu, četudi govori sedanje stanje Afrike navidezno proti takemu naziranju.

DIVJA IN ZAOSTALA ZEMLJINA.

Ogromna večina afriških narodov je namreč danes še nepismena in sploh na zelo nizki stopnji omike. Razsežne pokrajine so še brez cest, njihove reke brez mostov, njihovo poljedelstvo je povsem nerazvito. Malokje poznajo plug in najosnovnejše kmečko orodje. Njihovi neizmerno bogati gozdovi, polni najdragocenejšega in redkega lesa, so neizkoriščeni, ker jim manjkajo najenostavnejše priprave, da bi z njimi sekali drevesa. Afriškim ljudem so večinoma še nepoznane — železne sekire, žage in motike. Da pridejo do lesa, si pomagajo na silno preprost način: drevesom sežigajo korenine, dokler ne segnijo in se nato drevo samo od sebe s truščem zruši. Ker v deželi ni cest in vozil, dragega lesa seve ne morejo nikomur prodati in tako trohni njihovo lesno bogastvo neizrabljeno.

Afriška ljudstva v pretežni večini tudi ne vedo, kaj je opeka. Svoja bivališča zidajo iz blata ali iz trsja in slame. Evropska obrt in industrija sta jim nepoznani. Beli priseljenci so res mnogo denarja vložili v Afriko: začeli so borbo proti tropskim boleznim, zgradili marsikatero cesto in železnico, odprli

rudnike in tovarne, poskrbeli marsikje tudi za izobrazbo črncev, toda vse to je bilo vendar samo *kaplja v morju*.

Afriški narodi so kljub vsemu ostali kot celota še vedno zelo nerazviti. Naj zadostuje, če omenimo, da se Haile Selasju še do danes ni posrečilo odpraviti v svoji državi suženjstva. L. 1920 so prodajali v Arabijo čvrstega črneča ali zdravo črnko za 200 do 300 dolarjev. Trgovci s sužnji so vpadali tudi v angleške posesti Sudan in Kenijo ter s silo odvažali lepo raščene mladeniče in mladenke, da jih prodajo kot delovno silo ravno tako kot vprežno živino.

Haile Selasje se že desetletja bori proti suženjstvu, a je naletel pri tem na največje težave. Ko so ga l. 1941 Angleži spet postavili na prestol v Adis Abebi, so izračunali, da je po odhodu Italijanov ostalo v Abesiniji še okoli 5 milijonov sužnjev.

NAJVEČJE ZALOGE ENERGIJE NA SVETU

Toda navzlic vsej svoji zaostalosti igra Afrika že danes precejšnjo vlogo v svetovnem gospodarstvu. Evropejci, ki so jo zasedli in nadnjno zagospodovali, se niso mnogo trudili, da bi razvili njeno poljedelstvo, temveč so iskali v deželi predvsem dragocene rudnine, to se pravi, le lasten dobiček. Mikali so jih dragi kamni in zlato.

Tako proizvaja Afrika danes 98 odstotkov vseh diamantov, 55 odstotkov vsega zlata in 22 odstotkov vsega bakra na svetu. V najnovejših časih so odkrili tudi velika ležišča urana, ki je neobhodno potreben za proizvodnjo atomske sile in ga že v velikih količinah izkoriščajo.

Deželam in narodom, bogatim s surovinami in pogonskimi silami, se zato ni treba bati prihodnosti, čeprav so danes še neizrabljene. Splošni človeški napredek bo prej ali slej tudi k njim prodril.

Mnogi Evropejci so tudi o azijskih ljudstvih trdili, da so nesposobna se povzpeti do omike in si ustanoviti samostojne države. Konec druge svetovne vojne nas je prepričal o nasprotnem: Azija se je v pretežni večini osamosvojila in velesile jo morajo zmerom resneje upoštevati.

V istem položaju, v katerem je bila pred desetletji Azija, se nahaja sedaj Afrika. Njene narode so zagrabili rastoči valovi nacionalizma, ki jih nobena sila na svetu ne more več zaustaviti. Iz množic se dviga čedalje odločnejše klic po narodni svobodi in neodvisnosti.

Podnebje afriške zemljine je tako, da bi na njej kljub veliki vročini lahko uspevale vse koristne rastline Evrope.

Kaj bi lahko nudila Afrika človeški družbi, je najočitneje dokazala italijanska zasedba Abesinije. Ko je Mussolini podjarmil deželo, je takoj začel graditi avtomobilske ceste, zidati opekarne in tovarne cementa, vpeiljal parne žage za izkoriščanje gozdov ter se pripravljati, da odpre rudnike železa, soli in azbesta. V visokih dolinah reke Tigre so se že pojavljali prvi nasadi zelenjave in jagod.

Še važnejši je pa bil za Italijo bombaž. Po Mussolinijevih načrtih bi morala Abesinija imeti v 5 letih 200.000 hektarov bombažnih nasadov, ki bi se v kratkem času podvojili ter *krili vse potrebe laške industrije*.

Največje bogastvo Afrike so pa njene vodne sile. Samo reka Kongo bi lahko proizvajala letno za 20 milijonov konjskih sil več ko vse ameriške reke skupaj vzete.

Kako ogromnega pomena bo to v prihodnji dobi splošne mehanizacije in industrializacije, leži na dlani. Saj pogonska moč ni potrebna le za železnice, letala, ladje in avtomobile, temveč za vse neštnevilne poljedelske in industrijske stroje, ki nas oskrbujejo z vsakdanjimi življenjskimi potrebščinami. Iz strojev prihaja skoro vse, kar uporabljamo: od papirja, usnja in obleke do gumba, klobuka in noža. Če bi se na svetu čez noč pogonska sila ustavila, bi človeštvo padlo v bedo in stotine milijonov ljudi bi poginilo.

Gospodarska premoč Amerike je ravno v tem, da ima na razpolago neprimerno več strojev in pogonske sile kot vsaka druga država na zemlji.

Črnci se prebujaajo

Vsak trezen človek uvideva, da bodo afriški narodi s časom *prav gotovo zmagali*, in sicer že zastran svoje številčne premoči.

Afrika, ki je skoro štirikrat večja kot Združene države, šteje okoli 198 milijonov prebivalcev, od katerih je le 5 milijonov belokožcev. Resnično samostojnih držav, kjer vladajo domačini, je v Afriki le petorica: Egipt, Abesinija, Liberija, nekdanja italijanska Libija in ta mesec se jim je priključil Sudan. Nad tridesetorico ostalih afriških dežel pa gospoduje peščica belokožcev.

Kako dolgo bodo ti mogli še izvajati nad temi narodi svojo kolonialno oblast? Vsakdo mora na primer razumeti, da v Nigeriji ne bo moglo 12 tisoč Evropejcev vladati za večne čase nad 30 milijoni črncev!

NOVICE Z VSEGA SVETA

NASKOK NA NABREŽINO

Tržaška prefektura je uradno zasegla hotel in vsa bivša bivališča angloameriških čet sredi parka v Sosljanu, češ da jih nujno potrebuje za stanovanja novih beguncev iz Istre.

S svojim ukrepom je prefektura zamahnila strahovit udarec naravnost v srce tujskega prometa devinsko-nabrežinske občine ter gospodarsko težko oškodovala vse njeno prebivalstvo.

Ljudje se razjarjeni sprašujejo, zakaj hočejo oblastva tik pred začetkom nove sezone namestiti na stotine beguncev ravno na najlepšem delu sosljanske obale. Ali ni nikjer v Italiji mesta, kjer bi jih lahko spravili pod streho? Zakaj morajo pomagati beguncem na ta način, da škodujejo slovenskim domačinom?

Nagibi takega ravnanja so očitno politični. Laški nacionalizem hoče izkoristiti nesrečo istrskih beguncev, da čimprej raznarodi slovensko obalo! V sezname devinsko-nabrežinske občine je bilo v zadnjih časih vpisanih okoli 800 novih volivcev, od katerih so domala vsi Italijani. Če bodo, kakor piše Piccolo, sedaj nastanili v Sosljanu še do 700 priseljencev, bodo tuji kmalu v večini ter zagospodarili nad občino.

Da se temu ne le domačini, temveč vsi Slovenci ne glede na prepričanje osovročeno uničajo, je naravno in moralno globoko opravičeno!

KONRAD ADENAUER

Nemški kancler je prejšnji teden obhajal svoj 80. rojstni dan. Ob njem se je zbralo 7 sinov in hči ter 14 vnukov. Pod Hitlerjem je bil Adenauer hudo preganjan in poslan v koncentracijsko taborišče. Ob koncu vojne so ga Angleži imenovali za župana rojstnega mesta Koelna, a nato zaradi nesposobnosti odstavili.

Kmalu pa se je izkazalo, da je Adenauer eden najsposobnejših državnikov, kar jih je kdaj imela Nemčija. V politiko je stopil šele s 70. letom, a je v enem desetletju dosegel toliko, da ga primerjajo z Bismarckom ter prištevajo med vodilne politike našega časa.

Ob 80-letnici so mu čestitali Eisenhower, Bulganin in papež Pij XII., ki ga je odlikoval z visokim redom »zlate ostriže«.

TITO V PULJU

Te dni se je predsednik republike vrnil iz Afrike in se s spremstvom izkrcal v Pulju, kjer ga je pozdravilo 70 tisoč ljudi. V Abesiniji in Egiptu — je rekel — so Jugoslovane sprejeli z nenavadnim navdušenjem. Obe afriški deželi sta sicer še nerazviti, a se polagoma dvigajo iz svoje zaostalosti: Abesinija, ki je l. 1924 imela le 5 šol, jih šteje danes že nad 5000. Največja težava obeh držav je neverjetno pomanjkanje izobražencev in tehnikov. Brez tuje pomoči na žalostne bosta mogli napredovati. Jugoslavija ji ma sicer ne more hogsigavedi kaj nuditi, a bo vendar po svojih močeh pomagala ter razvila z njima živahne gospodarske odnose.

Kar tesno družijo Jugoslavijo z Abesinijo in Egiptom, je predvsem globoka želja po miru, po svobodi in neodvisnosti, ki so vsem trem neobhodno potrebni, če se hočejo kulturno in gospodarsko razvijati in krepiti.

BOMBNI NAPAD

V noči od 4. na 5. december proti 2. uri po polnoči je silovita eksplozija pretresla temelje nadškofijske palače v Milanu. V hipu je bilo vse poslopje brez šip in skozi okna je udarila ledenomrzla sapa. Železna pregraja do uradov se je zvila kot papir in pohištvu je letelo na vse strani. Sunek je odtrgal Kristusa z razpela ter ga zagnal v zid.

Nadškof Montini, ki je še sedel pri delovni mizi, je prebledel, ker ni vedel, kaj se dogaja. Izkazalo se je, da so neznan zlikovec bili postavili na okno palače močno bombo ter zbežali.

Policija je mnenja, da napada ni izvršila nobena odgovorna politična stranka, temveč posamezni protikatoliški prenapeteži, ki jih moti prevelika škofova vnema za delavce in reveže.

DRUG ZA DRUGIM

Pisali smo že, da je angleška kraljica za Novo leto priznala državno neodvisnost Sudana. Komaj je bil njen proglas prebran, se je že javil azijski princ Abdul Rahman ter zahteval samostojnost tudi za svojo deželo, za Malaiski polotok na Daljnem vzhodu.

Malaja je našim ljudem znana le po imenu, a je vendar velika skoro za polovico Italije in ima 6 milijonov prebivalcev. Dežela je bogata in izvažajo predvsem kavčuk ali guma, v drugi vrsti pa kositer, ki je ena najbolj iskanih lahkih kovin v svetu.

Vsak slepec že iz tega vidi, kako se kolonialna oblast nad tujimi narodi povsod krha in ruši.

PODPORE PRIDNIM DIJAKOM

Ministrstvo za prosveto je tudi letos razpisalo več podpor za pridne in revne dijače srednjih šol. V goriški deželi so razdelili 2 milijona 230 tisoč lir. Med nagrajenimi sta tudi dijakinja slovenske višje gimnazije Franka Vižintin, ki je prejela 70.000 lir, in Albina Pintar s strokovne šole, ki je dobila 30 tisoč lir. Pridnima dijakinjama čestitamo!

OTFOCI V KREMLJU

Za časa Stalina je bil Kremelj kot nedostopna trdnjava in le redkokateremu človeku je bilo dovoljeno, da postavi vanj nogo.

Stalinovi nasledniki so tudi v tem pogledu vpeljali spremembe. Pred sv. tremi kralji so odprli krasne bivše carske dvorane ter pustili vanje na tisoče otrok, da vidijo predstave z lutkami. K igram bo v enem tednu pripuščenih 150.000 teh malih gostov.

S takimi ukrepi si hoče vlada pridobiti naklonjenost prebivalstva.

»VOLI, DA DOBIŠ AVTO!«

V Ameriki pričenjajo že priprave za dobo predsedniške volitve. Obe vodilni stranki, demokratska in republikanska, se bojata, da dosti brezbriznih volivcev ostane doma. Pri nas so v starih časih vabili lene ljudi na volišče s tem, da so delili mednje »volilne golaže«. V Ameriki so si pa zamislili nekaj novega.

V državi Kentucky nameravajo opremiti volilne listke s številkami in prirediti z njimi loterijo. Na vsako izžrebano število pride avto. Povsod so že nabiti lepaki: »Voli, da dobiš avto!«

POLOŽAJ V FRANCIJI

Največje presenečenje zadnjih volitev je bila bučna zmaga mladega papirničarja Petra Poujada, ki si je koj ob prvem nastopu priboril 52 poslancev. To je tembolj čudno, ker je Poujade neizobražen mož prav zmedenih idej. Kar ga odlikuje, je le nasilnost.

Če ne bo vlada sprejela njegovih zahtev — je dejal — bo vsa Francija zagorela in v deželi bodo izbruhnile stavke davkoplačevalcev. Kmete bo poslal v poulične borbe. Svojim poslancem je zagrozil, da jih bo strogo kaznoval, če bi kdo od njih odpadel. Dal jih bo tudi pretepsti in če treba obesiti. V parlamentu je na poštni predal vsakega svojih poslancev dal nalepiti sliko vešal!

Poujade bi kljub temu ne bil posebno nevaren, če bi bile ostale demokratične stranke složne. Toda te se še do danes niso mogle zediniti in tako je Francija še zmerom brez vlade. Če pojdejo stvari po tej poti naprej, se bo parlament v svojimi voditelji v množicah popolnoma osvoražil ter povzročil, da pride ta v Franciji na površje komunistična ali pa fašistična diktatura.

LEPO PRVENSTVO

Trst z okolico ima med vsemi mesti Italije najmanjšo umrljivost otrok. Še leta 1946 je od 100 otrok brž po rojstvu ali v prvem letu umrlo 14, medtem ko je danes to število padlo na 4.

NOVI IZUMI

V Ameriki so spustili v promet prvo težko bombno letalo na atomski pogon: B-36. To dokazuje, da so strokovnjaki uspešno rešili tudi vprašanje, kako zavarovati moštvo pred nevarnimi radijskimi žarki, ki so se jih doslej najbolj bali. V nekaj letih misli Amerika zgraditi tudi eno letalonosilko in eno lahko križarko na atomski pogon.

IZJAVE PIJA XII.

Zdravniška znanost je že tolikanj napredovala, da bo v bodočnosti celo mogoče »porod brez bolečin«, kar je predvsem zasluga slovitega ruskega zdravnika Pavlova. Nov način obstoji v tem, da duševno toliko časa vplivajo na mater, dokler se ne osvobodi strahu ter z vsemi silami pri porodu vedro sodeluje. Nekateri zdravniki uporabljajo na porodnici tudi mamila.

Mnogi kristjani so si stavili vprašanje, ali ni porod brez bolečin v nasprotju s sv. pismom, kjer je zapisano: »in v bolečinah boš rodila svoje otroke.«

»Zveza katoliških zdravnikov« Italije je zato prosila papeža za pojasnilo. Ker je preteklo soboto slučajno zborovalo v Rimu nad 100 ženskih zdravnikov z vsega sveta, je Pij XII. sprejel v Vatikan njih odposlanstvo ter jim v govoru razložil, da porod brez bolečin niti malo ne nasprotuje s krščanstvom, če se pri tem uporabljajo naravna sredstva.

Pomembno papeževo izjavo je priobčil ves mednarodni tisk, saj gre za važno vprašanje vesti, ki se ne tiče le katoličanov, ampak tudi pravoslavcev in protestantov, skratka stotin in stotin milijonov kristjanov po vsem svetu.

Le pri nas se je našel časnik, ki se mu je zdelo umestno se norčevati iz vsega tega ter zbijati neslane šale na račun krščanstva in vere, čeprav bi se moral zavedati, da s tem grobo žali čustva najmanj 80 odstotkov našega naroda in tudi večino lastnih brancev.

Tak način pisanja je ravno tako neresen kot neokusen.

Senzacije o nepomembnih ženitvah

Te dni je svetovno časopisje spet zgrabilo za novo »senzacijo« in jo izkorišča »na vse mile viže«. To je možitev igralkice Grace Kelly z monakovskim knezom Ranierijem. Komaj so časnikarji zvedeli za njuno zaroko, so ju obsuli kot nadležne muhe in hoteli zvedeti najmanjše in najbolj intimne podrobnosti o njenem razmerju, celo to, s kakšnimi ljubkovalnimi imeni nevesta kliče ženina in kakšne monograme bo nosila na osebem perilu.

Ta »senzacija« sicer listom ne bo toliko zalegla kot vprašanje zaroke med princeso Margaret in Townsdom ali Farukove do godivščine, vendar pa jim je dobrodošla, da polnijo z njo svoje strani, dokler ne dobi spet še kakšnega mastnejšega zalogaja.

Že ves povojni čas prisostvujemo temu napihovanju stvari, ki niso same po sebi prav nič važne in ki v bistvu nikogar ne zanimajo. Kaj vendar zanima povprečnega evropskega bralca, če se Margaret odloči za tega ali onega snubca, kaj ga brigajo Farukove ljubezenske dogodivščine, poroka majhnega vladarja nevažne vojvodinice ali družinske zadeve perzijske cesarice. Zakaj dajejo časnikarji tolik pomen stvarim, ki tega ne zaslužijo?

MALOVESTNI ČASNIKARJI

Vprašanje ni tako malovažno, kot bi se zdelo, ampak spada k splošni kulturno-zgodovinski sliki naše dobe. Medtem ko se bjejo v Alžiru, na Malaji, v Keniji in drugje na svetu boji, s katerimi se skušajo zatirana ljudstva rešiti tuje oblasti, in ko se dogajajo vsepovsod v resnici velike stvari in usodne socialne in druge spremembe, je nekemu veliko do tega, da se piše rajši o »lumpanju« debelega Faruka in o drugih zanimivostih v zvezi s propadlimi vladarskimi rodbinami in filmskimi igralkami in velekapitalisti, ki nam jih skušajo prikazati v kar najbolj simpatični luči. Če človek bere, kar pišejo na obeh straneh oceana o teh ljudeh, mora dobiti vtis, da je nadvse pomembno, kar počno, pa četudi vsi samo preganjajo čas po nočnih zabaviščih. Zdi se, kakor da hočejo ljudstvu namenoma spet priljubiti že propadle ali še vladajoče vladarske hiše in nazadnjaške socialne sisteme, ki so jih predstavljali ali jih še predstavljajo.

Morda pa malovestni in moralno propadli časnikarji oziroma listniki listov samo strežejo najnižjim nagonom množice, njihovi bolestni domišljiji in radovednosti ter neumnosti. Na te nižje lastnosti v ljudeh je ubran velik del sodobnega svetovnega tiska.

Dolžnost poštenih časnikarjev in kulturnih delavcev bi bila, da preko časopisja širijo izobrazbo in moralno vzgajajo ljudi. Namesto tega pa usmerjajo njihove misli proč od najbolj perečih vprašanj modernega časa in jih skušajo napraviti še bolj neodporne do tistih, ki si bodisi s silo bodisi z denarjem ali z demagogijo prisvajajo oblast nad ljudstvi.

Vsak bister in moralno zdrav človek bi moral zaradi tega odklanjati tako časopisje, ki skuša napraviti ljudi le neumne in brezbrizne do resnično pomembnega dogajanja v svetu.

NOVICE

BISTER SLEPAR

Stave na nogomet se širijo že po vseh državah. Pohlep ljudi po velikih dobitkih je znal g. Pienz iz Bregenza na Avstrijskem zelo spretno izkoristiti. Ustanovil je društvo, v katerem imenitni računarji z znanstveno »natančnostjo« določijo, kako moraš izpolniti stavni listek, da prej ali slej zmagáš. Član društva je moral plačati 9 šilingov, za to so mu »jamčili«, da vsaj v 3 letih zadene nekaj stotisočakov.

Tako se je v sleparskem žepu g. Pienza zbralo v enem letu 125 milijonov lir. Kdor zna, zna!

SE NI ŠE ODLOČIL

Predsednik Eisenhower je spet zdrav. Preden je prevzel vladne posle, je prvič po boleznih sprejel časnikarje, ki so ga takoj vprašali, ali namerava iznova kandidirati. »Moram še premisliti!« je odgovoril. Nato so hoteli vedeti, koga bi on sam predlagal za državnega poglavarja. Eisenhower je pokazal z roko na zdravem stoječega svojega uradnika Hagertya in dodal, da bi bil tudi njegov brat Milton za to dober.

Jasno je, da ne bo postal predsednik Amerike niti Hagerty niti Milton, temveč da bodo republikanci pritiskali na Eisenhowerja, naj spet kandidira. Kot zaslužen vojskovodja ima le on dovolj ugleda v množicah, da bi ga drugi izvolili. Sicer bi utegnili Trumanovi demokrati spet zmagati.

Eisenhower se bo moral kmalu odločiti, kajti volitve bodo v Ameriki že v začetku novembra.

VEČ PROMETA

V letu 1955 se je promet v tržaškem pristanišču nekoliko zboljšal. Medtem ko je predlanskim padel na najnižjo točko, tako da je bil Trst na sedmem mestu med laškimi lukami, se je lani spet dvignil na četrto.

Toda kolika razlika še vedno med Benetkami in Genovo ter Trstom! Promet v Trstu je znašal dnevno 13.439 ton, v Genovi pa okoli 28 tisoč, to je več ko še enkrat toliko.

ČUDNA KRIZA

Medtem ko v mnogih deželah primanjkuje hrane, je Amerika zašla v krizo, ker pridelujejo njeni kmetje preveč živil. Skladišča so prepolna in ljudje ne vedo, kam s pridelki. Eisenhower hoče izdati poseben zakon, po katerem naj bi država dajala nagrade kmetom, ki spremene svoja polja v pašnike ali gozdove. Za to hočejo potrošiti približno eno milijardo dolarjev. Res, narobe svet!

Ker bo kljub temu ostalo še preveč živil v skladiščih, bo Amerika odvečna živila prodala po nižjih cenah čez morje, in sicer tudi v dežele »železne zavesce«.

ŽENA SE JE MAŠČEVALA

Ko je na Tirolskem neka žena zvedela, da jo mož vara z mlajšo in lepšo sosedo, se je na prav poseben način maščevala. Sliko svoje tekmovalke v skoro Evinem oblačilu, ki jo je bila našla v moževi listnici, je dala kratko in malo razmnožiti ter jo nalepila po vseh vaških vogalih. Vse se je smejala in vrla »lepotica« je od sramote pobegnila.

Afriški narodi in bodočnost Evrope

Nadaljevanje s 1. strani

Mussolini se je teh težav zavedal in zato je izdelal povsem drugačne načrte. V Abesiniji je nameraval naseliti kar milijonske množice Italijanov. Samo v prvi polovici l. 1936 je vložilo 600.000 oseb prošnjo, da bi smele stalno bivati v Abesiniji. Po fašističnih računih bi do l. 1940 morala dežela šteti že 5 milijonov laških naseljencev.

V trenutku, ko je Italija stopila z Nemčijo v vojno, je pa zazvonil mrtvaški zvonec vsem načrtom in sanjam o afriškem kolonialnem carstvu in zgodovina se je zasukala v povsem drugačno smer: kolonialno gospodarstvo vsepovsod v svetu razpada in bliža se čas, ko se bodo tudi afriški narodi drug za drugim osvobodili tujega jarma in postajali postopoma neodvisni.

DELA IN JELA ZA BODOČE RODOVE

Daljnovidna politika mora že danes računati s tem zgodovinskim razvojem ter se z njim pravočasno sprijazniti. Odgovorni državniki — je poudaril v božični poslanici Pij XII., — ne smejo ovirati zaostalih narodov v njihovi opravičeni borbi za svobodo in samostojnost, temveč jim morajo nasprotno pri tem — pomagati.

Če dobro premislimo, taka pomoč ni le v korist nerazvitim ljudstvom, ampak tudi onim, ki jo dajejo. Naravno je namreč, da bodo afriške dežele stale v prihodnosti na strani narodov, ki jih podpirajo, ter kljubovale onim, ki so jim nasprotni. Če bo zapad osa-

mosvojitev Afrike oviral, je razumljivo, da se bodo afriška ljudstva v svoji stiski oprla na Moskvo in se povezala s komunizmom. Tako zavezništvo bi bilo za zapad zelo nevarno, ker bi utegnulo prevrniti vse ravnotežje političnih sil v svetu!

Vendar sodelovanje z Afriko ni le političnega, ampak tudi velikega gospodarskega pomena. Le pomislimo, kako silne količine vsega mogočega blaga bodo afriški narodi potrebovali, ko se pričnejo gospodarsko razvijati. Koliko plugov, lopat in motik, koliko umetnih gnojil, koliko tekstila in najrazličnejših drugih industrijskih izdelkov!

Samo po sebi se razume, da jih bodo kupovali, če je le mogoče, v prijateljskih državah. To je gospodarsko ozadje Titovega potovanja v Abesinijo in Egipt. Na pot ga je gnala tudi skrb za bodočnost mlade jugoslovanske industrije.

Sodelovanje z Afriko pa ni važno le za Jugoslavijo, ampak sploh za vso Evropo. Kdo naj gospodarsko organizira Afriko, da lahko izkoristi svoja prirodna bogastva? Za to je poklicana v prvi vrsti sosedna Evropa s svojim velikim znanjem in izkustvom, s svojimi omiko in s pridnostjo svojega prebivalstva.

Samo če se Evropa gospodarsko zedini z Afriko, lahko postane neodvisna od obeh orjaških velesil, to je od vsemogočne Amerike in čedalje močnejše Sovjetske zveze, ki že danes ogražata njeno samostojnost.

Gospodarsko združenje obeh zemljin bi pomenilo obenem mnogo dela in jela za prihodnja pokolenja vse Evrope!

Dopisi s Tržaškega

PODEŽELJE ZA PROSTO CONO

Vsi naši ljudje s podeželja budno spremljajo časopisno borbo za prosto cono, ki se te dni bije po vseh tukajšnjih listih. To vprašanje je tako živo, da je prevzelo najširše plasti našega ljudstva. Vsi smo upravičeno uverjeni, da se v novem političnem položaju more naše ozemlje dvigniti iz gospodarske krize le, če se pri nas proglasi prosta cona.

Zanimivo je, da se za tako rešitev potegujejo skoraj vse politične stranke in gospodarske organizacije. Nekateri pri tem pripominjajo, da so se vladajoče stranke zavzele za prosto cono samo zato, ker se bližajo volitve. V Trstu se je lani osnoval »Odbor za prosto cono«, ki uživa vso podporo strokovnih in gospodarskih organizacij.

Nedavno tega pa je nenadoma počila bomba. Rimski gospodarski list *Il Globo* je objavil članek, v katerem pisec trdi, da se je parlamentarna komisija v Rimu, ki je to zadevo proučevala, izrekla — proti prosti coni. Ta vest je vzbudila v vsem tukajšnjem javnem mnenju globok vtis. Nekateri občinski svetovalci so zahtevali, naj se nemudoma skliče seja mestnega sveta. Odbor za prosto cono je poslal brzojave predsedniku republike Gronchiju, ministrskemu predsedniku Segniju ter zagrozil s stavkami v mestu in na deželi.

Nekateri so predlagali, naj se skličejo izredne seje tudi podeželskih svetov, na katerih naj svetovalci ponovno zahtevajo ustanovitev proste cone. Zdi se nam, da bi naši župani res morali čimprej sklicati občinske svete, na katerih bo brez dvoma prišla do soglasnega izraza ljudska volja.

Kraševcec

NABREŽINA

Konec preteklega tedna je po vsej Tržaški zadivjala močna burja, katere sunki so dosegli celo 110 km na uro. Najmočnejše je zapihalo v soboto dopoldne, ko je obenem pritislil hud mraz. Kljub neugodnim vremenskim prilikam sta ta dan brata, 26-letni Ivan in 18-letni Henrik Gruden, šla v nabrežinski portič, stopila v majhno barko ter odveslala na morje ribarit. Čim bolj sta se oddaljevala od obale, tem bolj ju je zajemal močan veter. Čez nekaj časa pa sta bila že v resni nevarnosti, da ju veter in valovi premagata. Njunjo neenako in silno nevarno borbo z morskimi silami je k sreči opazil domačin Ivan Caharija, ki je o tem takoj obvestil očeta dveh ribičev Ivana Grudna. Silno zaskrbljen za usodo sinov, je oče odšel v portič ter skupno z Zdravkom Caharijo krenil z večjo barko na pomoč. Po hudi borbi z valovi in vetrom jima je uspelo doseči prvo barko in vkreati Ivana in Henrika na krov ladje. Tedaj pa so vsi štirje pričeli borbo za povratek k obrežju. Čeprav so zastavili vse sile, da bi ladjo spravili do kraja, se je kmalu izkazalo, da jih burja čedalje bolj odnaša na odprto morje. To je opazil Ivan Caharija, po domače Nini Guretov, ki je z nabrežja budno sledil hudi borbi naših ribičev.

V prepričanju, da njegovi prijatelji ne bodo zmogli borbe s podivjanimi silami narave, je brž pohitel v vas in o nevarnosti obvestil orožnike. Ti so takoj telefonirali na komisariat v Devin, od koder je na pomoč naših vaščanov odplul motorni čoln. Orožniki

so zaradi močnih valov le s težavo vkreali potopljenca na svojo ladjo. Z njo so končno dosegli sseljanski portič.

Razume se, da so Nabrežinci bili vsi mokri in premrazeni, a kljub temu srečni, da so se rešili.

Številni potniki se silno pritožujejo, da je na nabrežinski železniški postaji čakalnica nezakurjena. Mislimo, da je treba to nevednost čimprej odstraniti, saj je znano, da imajo vlaki iz Jugoslavije večkrat veliko zamudo, kar pomeni, da morajo ljudje dolgo prezebovati. Upravo železnice naprošamo, naj poskrbi, da bo čakalnica pozimi primerno zakurjena.

SPOMENIK IGU GRUDNU

Pretekli torek so se v Nabrežini sestali nekateri občinski svetovalci, ki imajo nalogo pripraviti vse potrebno, da se na glavnem vaškem trgu postavi spomenik domačinu Igu Grudnu, pesniku našega Krasa. Svetovalci so sklenili, da bodo to delo poverili kiparju Čelu Pertotu, rojaku iz Nabrežine.

Na isti seji so razpravljali tudi o spomeniku padlim, ki naj bi stal pred občinskim domom. Oba spomenika bosta po možnosti izgotovljena še v tem letu.

SESLJAN

Tržaški dnevnik »Il Piccolo« je v sredo poročal, da je prefektura v začetku tega tedna rekvirirala v Sseljanu hotel in park, ki sta last devinskega princa. V veliko poslopje bodo namestili, kakor poroča list, nad 700 beguncev iz bivše cone B. Vest je upravičeno vzbudila v naših ljudeh silen odpor. Vsi smo namreč pričakovali, da se letos končno odpre hotel, od katerega je, kakor smo že večkrat poudarili, odvisna tujskoprometna bodočnost ne samo Sseljana, ampak vse devinsko-nabrežinske občine. Sedaj pa nam nekaj mesecev pred začetkom sezone pripeljejo v najlepši predel naše obale begunce!

Vsak trezen človek mora ob tem ukrepu priznati, da se je prefektura skregala s pametjo. Ali ni na Tržaškem in po vsej državi nobenega drugega prostora za begunce? Zakaj jih ne nameste v kaki vojašnici?

Slišali smo, da je lastnik hotela že vložil priziv proti nezaslišanemu ukrepu. Prepričani smo, da bo tudi občinska uprava ostro protestirala proti takemu brezobzirnemu ravnanju nadrejenih oblastev.

CEROVLJE

Konec zadnjega tedna smo spremljali k večnemu počitku kar dva domačina. Po dolgi bolezni je pretekli četrtek preminil 91-letni Ferdinand Kocjančič, nekaj ur kasneje pa 77-letna gospodinja Jožefa Legiša. Pogreb blagih pokojnikov je bil v soboto zjutraj. Krsti so nesli v farno cerkev v Mavhinjah, kjer je misijonar g. Vidmar daroval mašo zadušnico, medtem ko je župnik Žorž orglal in pel črno mašo za pokojne.

S pokojnikom smo zgubili v vasi tipična predstavnika kraških družin. Pokojni Nando je bil kamnosek in obenem kmet, ki je vse življenje garal, da je preživel družino. Pokojnica pa je bila vzorna in delavna gospodinja, ki je z veliko marljivostjo in neverjetno iznajdljivostjo znala skrbeti za družinske dohodke.

Naj obema sveti večna luč in naj jima ljubi Bog podeli mir, ki sta ga na tej zemlji le redkokdaj okusila. Globoko prizadetim sorodnikom izrekamo najgloblje sožalje.

AVTOBUSNEMU PODJETJU »LA CARSICA«

Včasih potujem z avtobusom podjetja »La Carsica« na naš Kras. Potnikov je običajno vedno veliko. Večkrat se dogodi, da morajo rednemu avtobusu, ki vozi preko Proseka, Sv. Križa, Nabrežine do Cerovelj, dodati še en voz. Prvi avtobus pa ostane že v Trstu brez sprevoznika. Šofer mora sam skrbeti za zapiranje vrat za potniki, ki izstopajo ali vstopajo, kar je seveda zelo zamudno.

V Sv. Križu se navadno dodatno vozilo ustavi in šele tedaj vstopi v redni avtobus sprevoznik.

Mislimo, da bi podjetje »La Carsica« moralo imeti v vsakem vozilu sprevoznika, saj ga vendar ne tarejo finančne težave.

Današnje stanje je nedopustno in ga je treba nemudoma odpraviti.

Prizadeti potnik

ZGONIK

Pred kratkim je pokrajinska uprava sporočila zgoniški in nabrežinski občini, da bodo v kratkem asfaltirali cesto, ki gre iz Božjega polja, preko Gabrovca do šempolajskega obmejnega bloka.

Vest je razveselila vse naše Kraševce, ki so že dalj časa moledovali, naj se enkrat za vselej temeljito uredi ta prevažna gospodarska žila. To delo je še bolj potrebno, odkar se je razvil živahen promet z jugoslovanskim Krasom.

RICMANJE

Nekaj dni pred Novim letom so nepričakovano prekinili dela na cesti Ricmanje—Domjo. Na poti stoji kupi granitnih kock, a ni nobenega delavca, ki bi jih spravil v delo. Ljudje se upravičeno sprašujejo, zakaj se je to zgodilo. Nekateri trde, da dosedanji delavci niso bili sposobni dokončati del, drugi pa pravijo, da je zmanjkal denar. Cesta je seveda v obupnem stanju in nam povzroča velike sitnosti. Upamo pa, da se bo gradnja čimprej nadaljevala.

Pretekli ponedeljek je pri Koritarjevih umrl gospodar. Pogreb je bil v torek in so se ga udeležili številni vaščani. Naj blagemu pokojniku sveti večna luč. Sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

Slovensko narodno gledališče v Trstu priredi v soboto, 21. januarja, ob 21. uri v dvorani na Stadionu »Prvi maj«, Vrdelska cesta 7.

1. gledališki ples

(Zaželena je temna obleka)

Prodaja vstopnic v Tržaški knjigarni, ul. S. Francesco 20, tel. 37-3-38 od četrtega, 19. t. m. dalje ter dve uri pred pričetkom pri blagajni dvorane.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE za Tržaško ozemlje

V NEDELJO, 15. JANUARJA, OB 10.30
DOPOLDNE V KINODVORANI V SKEDNJU

Grimm-Skufca

Janko in Metka

Dopisi iz Goriške

JAZBINE

Na Silvestrovo sta si v naši kapelici obljudila večno zvestobo domačinka Zofija Klanjšček in posestnik Albin Glessi iz Gradiške. Nevesta je iz znane narodno zavedne in verne družine, ki jo spoštuje vsa vas. Fantje so pred nevestinim domom postavili lep slavolok. Tu ju je pred odhodom k poroki pozdravil domačin Štekar Jože in jima v imenu deklet in fantov ter vse vasi želel mnogo srečnih in od Boga blagoslovljenih let. Poročil ju je domači župnik g. Martinčič. Po cerkvenem obredu je ženin povabil domačine v gostilno, kjer jih je bogato pogostil. Z ne v gostilno, kjer jih je bogato pogostil. Z novoporočencema smo preživeli nekaj veselih trenutkov. Domači pevski zbor jima je pel v cerkvi in na svatbi. Nevesta je namreč bila več let vneta pevka in je obenem sodelovala pri vsaki kulturni prireditvi. Zato nam je nekam težko, ko zapušča našo vas in gre na ženin dom v Gradiško. Naj jo na njeni poti spremljajo naše čestitke in prisrčne želje, da tam ustvari zdrav slovenski dom.

Na novem Štekarjevem domu smo isti dan priredili Silvestrov večer. Bili smo židane volje in se ob prepevanju narodnih pesmi tudi nekoliko zavrteli.

Prihodnjic pa bomo potožili v Novem listu o naših gospodarskih in kulturnih potrebah.

TRŽIČ

V Tržiču se je pojavila nevarna bolezen poliomielitisa, paraliza, ki navadno napade otroke. Hudo so zboleli trije otroci v nežni starosti. Oblastva so ukrenila vse potrebno, da nevarnost omejijo. Ta bolezen je v Ameriki precej razširjena. Napadla je tudi predsednika Roosevelta. Proti »poliju«, kakor to nevarnost na kratko imenujejo, je mlad učenjak dr. Salk iznašel cepivo. Vendar so zdravniki mnenja, da cepivo proti tej bolezni ni še povsem učinkovito.

Tržiškemu občinskemu upravnemu odboru moramo zares čestitati, da je sklenil vrniti že vplačane davke v znesku 252 tisoč 304 lir, kar se jako redko zgodi. Na isti seji je odbor sklenil nakupiti nove občinske svetilke za 138 tisoč 320 lir, vodni ogrevalnik za šolo v ulici Romania za 64 tisoč in železne palice za okna iste šole; poleg tega je odobril še nakup novih oblek za občinske ognjegasce, kar bo stalo 225 tisoč.

IZ DOBERDOBA

V priljubljenem Novem listu se tudi Doberdobci prav radi oglašamo. Priznavamo, da naše županstvo stori, kar more, da dreza pri raznih oblastvih, vendar ponovno moramo ugotoviti, da gre država naši občinski upravi premalo na roko in da nima dovolj srca za ljudske potrebe. Tako je v naši občini še vedno 12 družin brez pravega stanovanja ali pa bivajo v takih hišah, ki ne odgovarjajo človeškemu dostojanstvu. Jameljeji spet že leta in leta zaman moledujejo, da bi se zanje zgradila prepotrebna ljudska šola. Zares je že skrajni čas, da se že tolikokrat obljubljenemu novo šolsko poslopje v Jamljah zgradi vsaj do prihodnjega šolskega leta.

Naš Dol prav tako že celo večnost prosi, da bi se v njegovih osmero vasicah napeljala električna luč. Noben pameten človek ne

more razumeti, kako je v naši moderni dobi mogoče zanemarjati vasi, ki leže tako rekoč pred nosom deželnega središča Gorice. Naj nam prefektura vsaj pojasni ovire, ki preprečujejo napeljavo elektrike v naših vasicah.

Edina svetla točka v našem gospodarstvu je, da se brezposelnost pri nas ne širi in da so se razmere v tržiških ladjedelnicah zboljšale ter ustalile. Ker smo Kraševci po značaju podobni svojim skalam, ostanemo kljub vsemu trdni. Gojimo čvrsto upanje, da bo v novem letu zadovoljivo rešeno marsikatero gospodarsko vprašanje naših vasi.

Ob tej priliki želimo Novemu listu, da bi se v novem letu pri nas še bolj razširil in prodrl v vsako kraško hišo, tako da bi ga marljivo bralø staro in mlado.

ŠTEVERJAN

Preteklo soboto sta zastopnika goriške Lege Nazionale odvetnik Velvi in njegova tajnica gđc. Helena Salustri obiskala našo in druge ljudske šole v Brdih. Spremljal ju je didaktični ravnatelj Lebani. Najprej sta navzočim staršem in otrokom voščila srečno novo leto, nato pa razdelila darilne zavoje ter obljubila, da jih bodo prihodnjic še bogateje delili. Naravno je, da so naši ljudje teh darov veseli.

Prav je, da so zanje tudi hvaležni, čeprav jim je dobro znano, da zasleduje ta ustanova zgolj raznarodovalne cilje in da je ne vodi pri delitvi zavojev resnična krščanska ljubezen do revnih slovenskih otrok in njihovih staršev.

Darila Lege Nazionale pridejo prav človeku, ki je revež, a pravi Slovenec zaradi tega ne bo pozabil na svojo dolžnost, da ljubi svoj rod in svojo zemljo ter bo poskrbel, da se njegovi otroci še pridneje oprimejo učenja materinega jezika.

Na Novo leto smo čuli s prižnice podatke o rojstvih, smrtih in porokah v preteklem letu. Poročilo je bilo še nekam zadovoljivo, saj smo imeli v Števerjanu lani kar šest porok več kot predlanskim. Smrti je bilo pa manj in rojstev pa prav isto število.

Naše gospodarje in občinsko upravo pa tarejo velike skrbi, o čemer bomo podrobneje spregovorili prihodnjic.

KRMIN

Že nekajkrat smo v Novem listu opozorili na hudo nadlogo in veliko škodo, ki jo že več tednov povzročajo trume poljskih miši na Goriškem, predvsem pa na krminskem in gradiščanskem polju. Oblastva so to nevarnost premalo upoštevala in so nam zato miši uničile doslej že precejšnje količine koruze in žitaric.

V četrtek preteklega tedna pa je bil sestanek zastopnikov prizadetih krajev, ki sta se ga udeležila tudi deželni predsednik dr. Culot in kmetijski nadzornik dr. Marsano. Odločili so se, da bodo odslej uničevali miši s posebnim strupom, ki pa je precej drag. Upamo, da bo mišja nevarnost v kratkem odstranjena.

IZ PODGORE

Letošnje božične praznike smo Podgorci lepo in veselo praznovali. Obisk v cerkvi je bil vse praznike, zlasti pa še pri polnočnici kar odličan. Naš mladi pevski zbor je z le-

pim petjem še posebno poglobil prazniško razpoloženje. Na Stefanovo, Silvestrovo ter Novo leto nam je nudila nekaj prijetnih in poučnih ur nova kino-priprava, ki je vrtela dva filma.

Preteklo soboto proti večeru je izbruhnil požar pri železniškem mostu. Iz neznanih vzrokov se je vnela trava ob železniški progi. Zgorelo je je precej. Goriški gasilci so preprečili večjo škodo.

OBMEJNI PROMET LANI

S prepustnicami in dvolastniškimi dovoljenji je preteklo leto prišlo na italijansko stran 161 tisoč 254 jugoslovanskih državljanov, v Jugoslavijo pa je odšlo 102 tisoč 364 italijanskih. S potnimi listi pa je prekoracilo mejo pri Rdeči hiši 14 tisoč italijanskih in nad 24 tisoč tujih državljanov. Z navadnimi prepustnicami je šlo v Jugoslavijo 57 tisoč 589 oseb, v Italijo pa 54 tisoč 178. Te številke priobčujemo zato, da ugotovimo, kako prav je imel poslanec Baresi, ko je v članku »Politični in gospodarski položaj«, ki so ga priobčili v preteklem tednu italijanski listi, obsodil vse tiste, ki so spočetka videmskemu sporazumu nasprotovali, se z njim pozneje navidezno sprijaznili, a v zadnjem času spet dvigajo zoper njega svoje puhle fašistične in šovinistične proteste. Tisoči in tisoči italijanskih državljanov, ki dan za dnem, zlasti pa ob sobotah in nedeljah, uživajo dobrote videmskega sporazuma, sodijo, da se svetovalcu Pedroniju in vsem njemu podobnim kričačem vrati v glavi. Take gospode ne moremo smatrati za glasnike javnih koristi, čeprav danes še nosijo častni naslov občinskih svetovalcev. Gorje politiku, ki se spre s številkami in s tem s stvarnostjo.

DRZNA TATVINA

V ponedeljek ob 4. uri zjutraj so tatovi vdrli v tobakarno g. Alojzija Tomasija v ulici Carducci ter odnesli iz nje cigaret, kolkovanega papirja in kolkov v vrednosti nad 300 tisoč lir. Dvignili so kratkomalo vrata na navoj, pobrali plen in brez skrbi odšli. Vse to se dogaja, čeprav varuje Gorico kar trojna straža. Ni dolgo tega, ko smo poročali o podobni tatvini v tobakarni na Travniku. Tudi teh tatov doslej niso našli.

V četrtek preteklega tedna je neki zlikovec odpeljal v Svetogorski ulici avtomobil videmskemu trgovcu, ki se je mudil nekaj minut v štacuni. Avtomobil so ta teden našli v Tržiču, tatu pa še ne.

ALI SO GORIČANI POSTALI SKOPI?

Doslej so v sklad za zimsko pomoč nabrali pri podjetjih in zasebnikih le 1 milijon 250 tisoč lir. Ali je to znak skoposti ali revščine? Eno in drugo.

IZ GABRIJ

Prometnih nesreč noče biti konec. Ni dolgo od tega, ko je vso našo vas pretresla vest, da sta se na tržiški cesti v bližini letališča precej hudo ponesrečila domačina Florenin Ludvik in njegova 29-letna žena Marija. Zasebni avtomobil ju je nemudoma odpeljal v goriško bolnico Brigata Pavla. Zdravniki so pri Floreninu ugotovili težji pretres možganov, pri njegovi ženi pa lažji. Poleg tega sta oba zadobila tudi manjše poškodbe na obrazu in na roki.

Vsi vaščani jima želimo, da bi čimprej popolnoma okrevala. Čujemo, da se je njuno stanje, hvala Bogu, zboljšalo.

Beneška Slovenija

IZ ČEDADA

Tarčentski občinski svet je razpravljal o vzdrževanju ceste iz Tarčenta v Učejo skozi občine Brdo, Rezija in Tajpana. Pomemben korak k ureditvi tega vprašanja pa je storil videmski deželni zbor, ki je na seji z dne 29. decembra odobril ustanovitev konzorcija za vzdrževanje te ceste.

To pot so pred leti zgradila vojaška oblastva, ki so zanjo tudi dobro skrbela. V zadnjem času pa je bila tako zelo zanemarjena, da je na njej danes promet sila težaven in da je zaradi tega avtobusno podjetje zagrozilo ukiniti dnevno vožnjo. S tem bi bil onemogočen že tako slabo razviti tujski promet, ki je vendar prinašal nekaj dohodkov prebivalstvu.

Z ustanovitvijo konzorcija se bo to težavno in važno gospodarsko vprašanje, kakor upamo, ugodno rešilo. Za vzdrževanje 25 km dolge ceste potrebujejo šest milijonov lir. V ustanovljeni sklad bo prispevala deželna uprava tri milijone, občina Tarčent bo od celotnega zneska plačala 17 odstotkov, Brdo 23%, Rezija 10, Tajpana pa 0.1%. Za popravila bo skrbela deželna uprava, občine pa bodo morale pozimi skrbeti za odstranitev snega. K vzdrževanju ceste bo znatno prispeval tudi vojaški gradbeni urad, ki bo letno potrošil tri milijone in pol lir. Namestil bo obcestne kamne, zgradil kanale ter obvaroval v hribovitih predelih ceste pred padanjem ka-

menja. Ta vest je za našo deželico vsekakor razveseljiva. Svojo deželno upravo pa ob tej priliki naprošamo, da se spomni tudi na ceste v drugih naših dolinah, ki so res strahotno zanemarjene.

DOLENJI BRNAS

Posestnica Rina Manzin, poročena Borghe-se, je oni dan šla grabiti steljo daleč v hrib nad Brnasom. Ko je obesila breme stelje na žico, da bi ga spustila v dolino, jo je breme povleklo s seboj. Revica se je koj zavedla smrtne nevarnosti, a ni obupala. Krčevito se je držala bremena, ki je s strašno brzino drvelo v dolino. Obenem pa ga je obračala tako, da je šlo pred njo. Ves čas je tudi kričala, da bi opozorila moža, ki je čakal v dolini. Mož je takoj uganil, kaj se godi. Brž je vrgel nekaj lisja na nasip, ob katerega so navadno butala bremena, ki so letela po žici. Po 700 metrov dolgi poti, ki je pa trajala le nekaj minut, je uboga gospodinja trčila neverjetno močno ob nasip, od katerega jo je vrglo več metrov daleč. Mož jo je ves prestrašen zgrabil za lase, priteklo je več ljudi, ki so bili prepričani, da bodo uboga Rina našli vso polomljeno in mrtvo. Res čudež, da so jo pobrali, sicer nezavestno, a živo in brez težjih poškodb. Rina se mora zahvaliti lastni prisotnosti duha in brnaški Materi božji, da bo mogla še grabiti listje na seno-žeti nad Brnasom.

ZIMA JE PRIKIMALA

Kakšna bo letošnja zima, ni doslej še noben vremenoslovec prav uganil. Do novega leta nam je še nekam prizanašala. Zdaj sta pa pritisnila mraz in veter. V Trstu je prejšnji teden burja že nekaj oseb vrgla ob tla, da so jih morali nesti v bolnišnico.

Ponekod je pa zima nadvse mila. Ob Gardskem jezeru je lažna pomlad, v južnem Tirolu pa že cvete jasmín.

Z LETALOM V HIŠO

V soboto se je v Pompejih pri Neaplju pripetila nenavadna nesreča. Vojaško letalo se je nenadoma pokvarilo in je s silovito močjo tresčilo v kmečko hišo, pred katero se je igrala skupina otrok. Koščki zrakoplova so deco razsekali na kose. Mrtvih je bilo osem, ranjenih pa deset oseb. Letalec se je rešil, ker se je pravočasno spustil s padalom na zemljo. Hiša se je vsa razsula.

ŽENSKÉ — DUHOVNIKI

Pri nas si nihče ne more predstavljati, da bi ženska mogla postati duhovnik. Popolnoma drugače pa je med protestanti na Danskem. Do danes so že 4 ženske študirale bogoslovje in bile od tamkajšnjega škofa Bau-ma posvečene.

V največjo zadrego je spravila škofa četrta, 31-letna doktorica bogoslovja Frida Jensen. Zmislila si je, da se mora omožiti. Če se smejo ženiti pastori — je dokazovala — si lahko tudi ona poišče moža.

In glej, s svojo zahevo je zmagala tudi pri ministru za bogočastje. To tem laže, ker je minister slučajno — ženska.

BELI GRAD ZAKLETI GRAD

Dne 21. novembra 1916 je umrl stari cesar Franc Jožef I., ki se ob smrti ni niti zavedal, da je z njim konec Avstrije. Njegov naslednik Karel je upal, da bo z mirovnimi ponudbami posameznim državam rešil prestol. Prepozno! Že 30. maja 1917 so južni Slovani pod vodstvom Kreka in Korošca zahtevali v »majniški deklaraciji« samovlado. Dne 20. julija istega leta je pa jugoslovanski odbor v Londonu, v katerem je Primorce zastopal tržaški odvetnik dr. Gregorin, izdal Krfsko deklaracijo, ki zahteva svobodno in neodvisno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov.

Jugoslovanski dobrovoljci so zgrabili za puške in se na vseh frontah vojskovali zoper svojega stoletnega sovražnika.

3. oktobra so osrednje velesile: Avstro-Ogrska, Nemčija in Turčija prosile ameriškega predsednika Wilsona za mir. Ta pa je odpisal, da sprejme predajo, toda na podlagi samoodločbe narodov. Narodni svet v Zagrebu je pod Koroščevim predsedstvom razglasil, da se bodo južni Slovani ne glede na državne meje združili v novo skupno državo. Zanimiv za nas je skrajni poskus poslednjega avstr. ministrskega predsednika Husareka rešiti obstoj Avstrije. Izdal je nekaj dni pred izjavo Narodnega sveta cesarski manifest, po katerem naj bi vsak narod v državi imel popolno samoupravo. *Trst z okolico bi pa tvoril samostojno državo v okviru Avstrije.* Misel o samostojnem Trstu je torej

že takrat bila živa. Uresničila se je, a le na papirju, 30 let kasneje.

Zamisel »Združenih držav Avstrije«, s katero so si Habsburžani skušali rešiti prestol, je propadla zaradi odpora nenemških narodov monarhije. Tako so v Beogradu 1. decembra 1918 tudi južni Slovani proglasili svoje združenje v enotno Kraljevino Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Prerokba »mane, tekla, fares« je za habsburško monarhijo dozorela. Je pa z njo nehala tudi tajna zakletev belega grada? To bomo videli pozneje.

V.

Tajna zakletev, ki diha v belem gradu in grabi z nevidnimi prsti vse, ki pridejo z njim v stik, ni zginila po koncu prve svetovne vojne.

Prekletstvo, katero je izrekel nad hišo Habsburžanov nesrečni ogrski domoljub grof Lonyay, in tisočere zakletve sestradanih in izmučenih mož in fantov v strelnih jarkih, so leta 1918 zbrisali mogočno cesarstvo in njega vladarje s površja zemlje.

Njegovo dediščino ob Adriji je prevzela druga kraljevska hiša — Savojski. Ta dinastija je pa v krvni zvezi z belgijsko. Brali smo o strašni kletvi ciganke tam v grajskem gozdu, ki jo je vrgla v obraz belgijskemu kralju Leopoldu I.: »Usoda te bo kaznovala za tvoja podla dejanja. Ti in tvoj rod bosta poznala žalost in solze.« Leopoldu je sledil na prestolu sin istega imena, ki je po očetu

podedoval marsikatero grdo potezo značaja. Daljna potomka njegova je zadnja kraljica na ital. prestolu Marija Josè. Tudi nad to nedolžno žrtvijo visi črno prekletstvo, da mora kot Elizabeta sama iskati pozabe in utehe v svetu. Čudna pota usode so tudi njo pripeljala v beli grad, čeprav samo za nekaj ur. Ta obisk je v zvezi z drugim princem iz italijanske hiše: Amadejem Savojskim.

SVARILU SE SMEJE

Po senžermenski pogodbi je miramarski grad pripadel Savojscem. Ko so zavili črno-rumeni prapor, je na glavnem grajskem stolpu zavihrala italijanska trobojnica. Nekaj časa je bil grad brez kraljevskih stanovalec. Toda mikavna okolica in v morju lesketajoča belina stolpnega gradu je kmalu privabila pod svojo streho nove prebivalce — iskat svoje nesreče.

Amadej Humbert Savojski, princ Aosta, je bil ob koncu prve svetovne vojne dvajsetleten mladenič, živahen in poln življenja. Ker ni bil določen za nasledstvo, je živel brezskrbno in lepo življenje kraljevskega princa. Po stari dinastični navadi je stopil v armado kot letalski častnik. Še mladega ga je peljala pot na afriška tla v italijanske kolonije in v osrčje Kenije, kjer je pozneje našel zadnje človeško zatočišče — grob. Kakor da bi ga zla slutnja vodila tja daleč od doma.

Leta 1927 se je princ Amadej poročil s kneginjo Ano Burbonsko-Orleansko. Ves Neapelj je tistega septembrskega dne drl na ulice občudovat mladi par, ko je korakal po poroki iz cerkve v kraljevski grad Capodimonte. Vse je vzklikalo priljubljenemu princu in njegovi ženi. Pred njima so se odpirali sami sončni dnevi. Tisto zimo sta prebila v lepi Florenci v vili Arrighetti, ki je bila prej last nekega avstrijskega nadvojvode. (Dalje)

GOSPODARSTVO

SKRB ZA SADNO DREVJE POZIMI

Pozimi imamo pri sadnem drevju troje opravil: urediti moramo obliko drevesa, sadnemu drevju moramo zrahljati zemljo in jo pognojiti ter drevesa poškopiti.

UREDITEV OBLIKE (OBREZOVANJE)

Skrben in izvežban sadjar pozimi prav malo obrezuje sadno drevje in nima za ureditev njegove oblike posebnega dela, ker je že junija ali julija odstranil vse poganjke, ki bi lahko kvarili obliko sadnega drevesa. Tedaj moramo presoditi rast drevesa in odstraniti vse nepotrebno. Rane, ki jih takrat napravimo, se hitro zacelijo, ker so sorazmerno majhne in je drevo v bujni rasti. Zato ne bomo nikdar dovolj priporočali, naj se drevesa obrezujejo spomladi ali poleti.

Kdor pa tega ni izvršil poleti, mora to storiti sedaj: odstraniti je potrebno vse veje, ki bi bile v napotje drugim in bi se z drugimi gulile. Zginejo naj tudi veje, ki so nalomljene, suhe in motijo drevesno obliko. Veje morajo biti odrezane gladko, čim bliže debla. Paziti pa moramo, da ne povzročamo prevelikih ran. Prav posebno pa moramo skrbeti, da se kaka veja ne odčesne; zato jo moramo vedno spodsekati spodaj oziroma na strani, kamor bo padla. Če je rana količkaj velika, to je večja kot novec za 10 lir, jo moramo z ostrim nožem obrezati in namazati s cepilnim voskom.

DREVJE MORAMO OKOPATI IN POGNOJITI

Brez nič ni nič in krava se pri gobcu molze. To velja tudi za sadno drevo. Obilo dobrega sadu bo drevo dalo samo v primeru, da je pravilno negovano in če imajo njegove korenine dovolj zraka in hrane.

Ne bomo tu poudarjali potrebe, da se okopljejo in pognojijo drevesa, ki rastejo v industrijskih, to je v sklenjenih nasadih, in tudi ne o drevesih, ki stoje pri redno obdelanih njivah. Lastnik prvih natančno ve, da mora sklenjeni nasad redno okopavati in gnojiti, drevje ob njivah pa je deležno nege in gnojenja njiv. Redno pa so zanemarjena drevesa, okoli katerih raste trava.

Zapomni si, da morajo korenine sadnega drevja dihati in da mora zato imeti zrak neoviran dostop do korenin. To je mogoče samo, če je zemlja pod drevesom zrahljana, če ni trda, zabita. Zato je vsaj enkrat v letu, in sicer pozimi, nujno potrebno napraviti pod sadnim drevesom kolobar, ki sega nekoliko še izven drevesne krone. Zemljo v kolobarju prekopljemo, istočasno pa še pognojimo. O gnojenju sadnega drevja bomo govorili prihodnjič.

NAMEN ZIMSKEGA ŠKROPLJENJA

Z zimskim škropljenjem hočemo uničiti prezimovalne oblike škodljivcev, pa naj bodo iz živalskega rodu ali iz glivičnega sveta. V zimskem času škodljivce huje zadenemo kot v poletnih mesecih, ker so sedaj drevesa gola in nam listi ne delajo ovir. Vse vrste škodljivcev pa so sedaj tudi bolj občutljive, posebno ker lahko nastopimo proti njim z močnejšimi, to je bolj koncentriranimi škropivi.

Škodljivci žive na vseh naših sadnih drevesih, tako na onih iz pečkaste skupine (ja-

blane in hruške) kakor iz koščičaste (breskve, češnje, marelice, slive) in pa tudi na tistih iz jagodne skupine (kaki in trta). Vsaka skupina ima svoje značilne škodljivce. Zato je škropljenje nekoliko različno po skupinah.

O škropljenju sadnega drevja bomo govorili prihodnjič. Danes hočemo le opozoriti vse gojitelje breskev, da je skrajni čas, da v prvo poškopijo drevesa z 2- do 3-odstotno raztopino modre galice in apna. Breskve morajo biti poškopljene dvakrat: prvič v dobi od novembra do januarja, drugič pa v začetku marca. Le tako bomo obvarovali breskve proti kodri.

Pred tedni smo poročali, da »aspor« ni učinkovit za zimsko škropljenje breskev. Ta trditev ni popolnoma pravilna: »Aspor« deluje proti kodravosti, a le če premešaš več kot 1 kg tega sredstva na 100 litrov škropiva, kar bi pa bilo mnogo predrago. Zato »aspor« ni primeren za škropljenje breskev. Modra galica je kljub visoki ceni cenejša.

KAKO JE S CENO MODRE GALICE?

Letos moramo računati, da bo modra galica znatno dražja kot lani. V drugi polovici lanskega leta se je namreč začela dvigati cena bakru. Kg čistega bakra stane danes skoraj 700 lir. Ker je v vsakem kg modre galice 25 odstotkov ali 1/4 kg bakra, stane samo baker okoli 170 lir. K temu moramo dodati še strošek za žvepleno kislino in ostale proizvodne stroške ter dobičke prodajalcev.

Trenutno je na trgu nekoliko modre galice, ki stane na debelo okoli 220, na drobno pa 230 lir za kg. Z gotovostjo lahko računamo, da bo konec februarja ali v začetku marca cena mnogo višja.

Naši čitatelji se ne smejo prestrašiti, če raste cena bakru. Ne smejo misliti, da se bližamo vojni, čeprav je baker res dragocena prvina za vojno industrijo. Še več ga pa

potrebuje elektrostrojna industrija, ki je danes v polnem razmahu. Če se ne posreči elektrostrojni industriji nadomestiti bakrene žice z enako dobrim in cenejšim sredstvom, bo cena bakru stalno rasla.

CVET ALI KAN V VINU

Vinski kan se razvije na površini vina, ki je v dotiku z zrakom. Kan laže preprečimo kot pa kanasto vino ozdravimo. Potrebno bi bilo držati vinsko posodo polno in dobro začeljeno ali pa redno žveplati prazni prostor, ki nastane nad površino vina.

Če pa vino ima že kan, moramo najprej obrisati doge v praznem delu s krpo, katero smo prej zmočili v raztopini vode in kalijevega metabisulfitu (10 gramov metabisulfitu v litru vode). Prazni del sode zažveplamo z azbestnim žveplom — na trakeh ali v kolescih. Nato vzamemo lij in mu podaljšamo vrat s primerno bezgovino, s stekleno cevjo ali črevom, tako da sega vrat lija še nekaj cm globoko v vino. Skozi lij zlivamo zdravega enakega ali boljsega vina, tako da se kan v sodu dviga in gre pri vehi ven. Ko je sod poln, obesimo platneno vrečico s 5 grami metabisulfitu ali eno kocko enososine na hl pri vehi v sod, a samo tako globoko, da je vrečica komaj pokrita z vinom, ter nato sod začepimo. Po nekaj dneh sta metabisulfit oziroma enososina raztopljeni. Vrečico potegnemo iz sode, katerega zopet dobro začepimo.

Če imamo vino v pletenkah (flaškonih, damizanah) in se je tu razvil kan, ravnamo podobno: liju podaljšaj vrat in pletenko zalij, da gre kan iz nje. Nato vzemi iz pletenke liter vina, raztopi v njem pol kocke enososine, če posoda drži 50 litrov, in raztopino zlij zopet v pletenko, ne da bi vino mešal. Vino v pletenkah obvarujemo pred kanom tudi s pastiljami »florstop«. V vsako pletenko damo po eno: pastilja plava na vrhu, tako da se kan ne more razviti. Pastilja zgubi svojo učinkovitost v približno 6 tednih in je zato najbolje, da jo — zaradi varnosti — nadomestimo vsak mesec.

SKOKI

Velik uspeh je na skalalnih tekmah v Innsbrucku dosegel vsemu svetu znani jugoslovanski skakalec Poldi. Kljub temu da je letos prvič nastopil, in sicer skoraj brez vsake vaje, je zasedel 4. mesto. Čeprav na tekmovanju niso nastopili Skandinavci, je njegov uspeh pomemben, ker je pustil za seboj celo Avstrijca Bradla, ki je prvi na svetu preskočil v Planici 100 m. Zmagal je pa Rus Tsakadze. Drugo mesto je zasedel Nemeč Glass, ki je skočil tudi najdalje. Ostali jugoslovanski predstavniki pa silno pogrešajo vaje, saj so se odlični Zidar, Rogelj in Gorišek uvrstili šele na 31., 32. in 33. mesto.

Tudi v Cortini je bilo v nedeljo večje mednarodno tekmovanje na novi olimpijski skakalnici. Skakali so Nemci, Svedji, Poljaki in Italijani. Zmagal je že omenjeni Harry Glass. Italijan Tolin je zasedel šele 12. mesto.

SMUCARSKI SPORI

Sportna javnost je pretekle tedne mnogo govorila o sporu avstrijskih smučarjev s svojim vaditeljem slovitem Rössnerjem. Popolnoma upravičeno so bili suspendirani uporniki, med njimi tudi najboljši avstrijski smučar Spiss. Sedaj pa so se grešniki vdalili, prosili odpuščanja in tako bo Spiss zopet nastopil. Saj niso tako neumni, da bi sami onemogočili glavnega favorita v alpskih disciplinah.

JUGOSLOVANSKA REPREZENTANCA

V sredo je olimpijski odbor sklenil, da bo Jugoslavijo zastopalo v Cortini samo 17 atletov in atletinj. To število je za državo, ki je tako blizu Cortine in ki ima toliko dobrih smučarjev, naravnost smešno majhno. Pri tako »številnem« zastopstvu ne

B. A.

(Nadaljevanje na 10. strani)

Sportni pregled

SMUCANJE

Wengen. Kljub pomanjkanju snega, je bilo zadnje dni že več tekem v veleslalomu, v tekih in skokih. Zelo zanimive so bile one v Wengenu. Za smuk je bila proga dolga 3000 m in imela 1020 m višinske razlike. Na prva mesta so se uvrstili Avstrijci, ki so v tej disciplini sedaj najboljši na svetu. Prvi je bil Sailer. Progo je prevozil v 3'21,6". Sledita Avstrijca Rieder in Schneider, nato Sved Forrer, za njim zopet Avstrijec in šele na 8. mestu Italijan Burripi. Pri poznejših tekmah se je ponosrečil jugoslovanski najboljši alpski smučar Tinče Muje. S to nesrečo je izgubila reprezentanca Jugoslavije človeka, od katerega si je mnogo obetala. Se polnejšo zmago so slavili Avstrijci v slalomu. Tu so si osvojili kar 6 prvih mest.

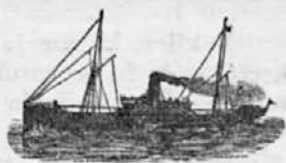
Grindelwald. Tu so bile ženske mednarodne tekme, katerih so se udeležile tudi predstavnice Jugoslavije. Tekle so na deset km dolgi progi in se uvrstile šele na 22., 23. in 25. mesto. Skupaj je nastopilo 37 tekmovalk. V odsotnosti skandinavskih atletinj so si prvih šest mest zagotovile Rusinje. Bolj zanimive so bile tekme v alpskih disciplinah. V slalomu je zmagala Poljakinja Kowalska, v alpski kombinaciji pa Svedinja Berthodova. Avstrijke so se uvrstile pri slalomu na 5., v smuku na 3. in v kombinaciji šele na 8. mesto. Kaže, da ženske precej zaostajajo za moškimi. V veleslalomu je zmagala Nemka Lanig, drugo mesto pa je zasedla Italijanka Minuzzo.

7

Za
naše
najmlajše
Zvitoropce
v
Afriki

Guy De Maupassant

4 NASEDLA LADJA

Ponudil sem ji plašč, pa ga je odklonila. Sleknel sem ga in jo kljub odporu zavil vanj. Medtem ko se je branila, sem se dotaknil njene roke. Sladek srh me je spreletel po vsem telesu.

Čez nekaj minut se je vetrič okrepil, morje je začelo glasneje naskakovati ladijske stene. Zravnal sem se, močan sunek zraka se mi je zagnal v obraz, veter je začel naraščati.

Tudi Anglež ga je opazil in kratko dejal:

»To je strašno za nas.«

Brez dvoma je bilo strašno. Pretila nam je gotova smrt že v primeru, če bi zgolj srednje močni valovi napadli in pretresli nasedlo ladjo, kajti bila je tako nalomljena in razmajana, da bi jo prvi močnejši sunek razvalil.

Zato je naša tesnoba hkrati z vedno močnejšimi sunki vetra rasla iz trenutka v trenutek. Morje je začelo kipeti. V temi sem videl peneče se valove, kako so prihajali kot bele črte in izginjali, medtem ko so mimogrede zadevali ob ogrodje naše ladje, da je pod slehernim sunkom zaškripala in nam zaustavila kri v žilah.

Moja Angležinja je trepetala, čutil sem, kako je drhtela ob meni, popadla me je divja strast, da bi jo zagrabil in stisnil v svoje naročje.

Daleč pred nami, na levici in desnici, pa tudi za nami so se zasvetili obrežni svetilniki; bele, rumene in rdeče luči so se vrtele kot orjaške oči velikanov, ki nas opazujejo, ki prežijo na nas in pohlepno čakajo na naš pogin. Ena izmed teh luči me je posebno dražila. Vsakih trideset sekund je ugasnila in se nato prav tako znova prižgala. Bila je pravo pravcato oko z vekami, ki so se hkrati z ognjenim pogledom dvigale in padale.

Od časa do časa je Anglež podrgnil vžigalico in pogledal na uro, nato pa časomer znova vtaknil v žep. Nenadoma mi je preko glav svojih hčera rekel z vzvišeno resnostjo:

»Gospod, voščim vam srečno novo leto!«

Bila je polnoč. Segel sem mu v roko, ki jo je stisnil. Nato je povedal stavek v angleščini in naenkrat so začeli vsi štirje prepevati himno »God save the Queen«. Petje se je dvigalo pod črno in nemo nebo in izginjalo v velikanskem prostoru.

Najprej me je imelo, da bi se nasmehnil, takoj zatem pa me je prijelo mogočno in slovesno občutje.

Nekaj nesrečnega in hkrati ponosnega je bilo v tem petju brodolomnih in izgubljenih ljudi, nekaj molitvi podobnega in nekaj

TEDENSKI KOLEDARČEK

Dne 11. januarja si dal oz. dobil za:	
ameriški dolar	633—636 lir
avstrijski šiling	23,50—24,50 lir
100 dinarjev	80—85 lir
100 francoskih frankov	155—158 lir
funt šterling	1630—1690 lir
nemško marko	148—151 lir
pesos	16—18 lir
švicarski frank	148—149 lir
zlato	725—730 lir
napoleon	4550—465 lir

VALUTA — TUJ DENAR

15. januarja, nedelja: 2. po Razgl., Pavel, Maver
 16. januarja, ponedeljek: Marcel, Berard
 17. januarja, torek: Anton, Marijan
 18. januarja, sredo, Stol sv. Petra v Rimu, Priška
 19. januarja, četrtek: Marij, Knut
 20. januarja, petek: Fabijan in Sebastijan
 21. januarja, sobota: Neža (Janja), Hilda

RADIO TRST A

Nedelja, 15. januarja ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 11.30 Vera in naš čas; 12.00 Oddaja za najmlajše; 15.00 Glasba za naše malčke; 17.00 Koncert pevskega zbora Avgust Tance iz Nabrežine; 18.40 Koncert tenorista Renata Kodermaca; 20.30 Slovenski okteti; 21.00 Puccini: »Manon Lescaut«, opera v 4 dejanjih.

Ponedeljek, 16. januarja ob: 18.30 Z začarane police; 19.15 Radijska univerza; 27.15 Rimski Korsakov; Spanski capriccio; 21.30 Pevski duet in harmonika; 22.00 Iz italijanske književnosti in umetnosti.

Torek, 17. januarja ob: 13.30 Glasba po željah; 19.15 Zdravniški vedež; 20.30 Zbor Slovenske filharmonije; 21.00 Radijski oder - Petar Petrovič: »Ploha«, igra v 3 dejanjih.

Sreda, 18. januarja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 18.30 Radijska mamica; 19.15 Radijska univerza; 20.30 Pevski tercet Metuljček; 22.00 Iz slovenske književnosti in umetnosti.

Četrtek, 19. januarja ob: 19.15 Sola in vzgoja; 20.30 Vokalni kvintet Lisinski; 21.00 Dramatizirana zgodba; 22.00 Iz italijanskega političnega življenja; 22.37 Operetni odmevi.

Petek, 20. januarja ob: 13.30 Glasba po željah; 18.40 Koncert tenorista Pavla Pokornjaja; 19.15 Radijska univerza; 21.00 Privredite in umetnost v Trstu; 21.30 Vokalni kvintet; 22.00 Iz svetovne književnosti in umetnosti.

Sobota, 27. januarja ob: 12.55 Jugoslovanski motivi; 14.45 Ritmični orkester Swinging Brothers; 15.30 Kavarniški koncert orkestra Carla Pacchiorija; 16.00 Sobotna novela; 16.15 Domači odmevi; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.30 Poje zbor Slovenske filharmonije.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 197: Kako se na najboljši način pripravi svinjsko meso (sušenje)?

Odgovor: Na to vprašanje je nekoliko perodno odgovoriti, ker so okusi in navade zelo različne in se menjajo iz kraja v kraj. Zato je najbolje, da vprašate za nasvet klavca, ki prašiča zakolje. Klavec je v tem pogledu navadno največji strokovnjak. Če pa ne dobite drugega zanesljivega navodila, ravnajte takole: Prašičje meso morate najprej dobro osoliti z navadno soljo. Za 50 kg mesa rabite okoli 1½ kg soli. Nato meso pustite dva dni pri miru, kasneje ga obrnete in pustite še en dan. Potem zložite meso v kako kad (orno), ki ima spodaj čep. Meso zložite kolikor mogoče tesno, tako da bo med kosi čim manj praznega prostora. Nato ga polijete z raztopino, ki jo pripravite iz naslednjih snovi (za 50 kg mesa): Segrejte 5 litrov vode in vanjo stresite 50 gramov solitra (salnitro), enako količino navadnega sladkorja, 10 gr popra, ščepec majarona, prav malo koromačevega cvetja, nekaj brinjevih jagod, nekaj strokov česna in sok srednje debele limone. V raztopino stresete tudi sol, ki je morebiti ostala od prejšnjega soljenja. Ko se ta raztopina ohladi, polijete z njo meso v kadi. Tretji dan odčepimo kad, zberemo tekočino in z isto zopet polijemo meso, katero smo predhodno obrnili. To ponavljamo skozi 15 dni, nakar vzamemo meso iz kadi, ga dobro obrišemo in obesimo v prostor, ki je določen za prekajevanje. Kurimo z drvni, najboljše bukovimi, katerim vsako toliko dodamo po kakšno brinjevo vejo. Ogenj naj ne bo prehud. Čez noč naj se prostor prezrači in ohladi, naslednji dan pa zopet kurimo. Klobase sušimo 2 do 4 dni, salame 4 do 7, reberca 10 dni, gnjati pa 14 dni. Ko je prekajevanje zaključeno, obesimo meso na zračen prostor, da se tam dobro osuši.

Vprašanje št. 198: Imam nekaj citrončkov in bi želel vedeti, kako naj jih gojim, da bodo dobro uspevali.

Odgovor: Varovati jih morate prehudega mraza, kar pa ne pomeni, da jih moramo držati vedno na toplem. Citrončki prenesejo mraz do ničle, huiši mraz pa jim škodi, posebno mladim poganjkom. Ne smete jih držati na prepihu. Obvarovati jih je skakanja toplote! Posoda, v kateri so vsajeni, mora biti dovolj velika, v splošnem tako široka, kot je krona grmiča. Zemlja naj bo rodovitna, a lahko je navadna vrtna. Prevažno je zalivanje! Najbolje je, da jih zalivate vsak drugi dan, a po malo; nikdar ne toliko, da bi iz posode pritekala voda. Drevesca bodo hvalečna, če jih zalijete z litrom vode, v katerem raztopite 100 gramov kurjaka. S tem pa jih zalijte v začetku aprila, junija in avgusta, v celoti trikrat. V marcu, maju in juliju in septembru raztrosite po zrahljani zemlji nekoliko umetnega gnojila, najbolje v oblikah »fertil« ali »perflora«. Vsako drugo leto v februarju je potrebno menjati zemljo in takrat je navadno potrebna tudi večja posoda.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska zadruga tiskarjev »Graphis« z o. z. v Trstu
 Ulica Sv. Frančiška 20 — Telefon 29-477

ŠPORTNI PREGLED

(Nadaljevanje z 8. strani)

bo čudno, če dožive polom! Ali ni morda zato, ker so dobri smučarji sami Slovenci? Kaj pa druge države? Majhna in revna Avstrija bo poslala 94 atletov, Finska 84, Norveška 89, Švedska 114, Švica 101, Belgija 26, CSR 84, Francija 72, Italija 108, ZDA 126 in Rusija 145. Druge države bodo poslale manj reprezentantov kot našete države, a pri njih ni zimski šport tako razvit kot v Jugoslaviji. Nujno je potrebno, da se jugoslovanski olimpijski odbor premisli! V skokih bodo zastopali matično državo Polda, Rogelj in Zidar, Cetri še ni določen. V tehkih bodo tekmovali Gašper Kordež, zmagovalec s Pokljuke, dalje Cvetko in Janez Pavčič ter Hlebanja in še en tekmovalec, verjetno Matevž Kordež, ki pa je trenutno v slabi formi. Ker se je Mulej ponesrečil, verjetno ne bo mogel nastopiti. Zato je gotovo le za Cvenkelja, da pojde v Cortino, medtem ko sta ostala kandidata za alpski smuk še nepoznana. **Zenske:** v tehkih bodo kar 4 tekmovalke, ki so vse v zelo slabi formi, za alpsko smučanje pa pojde samo Zupančičeva, kar je brez dvoma premalo.

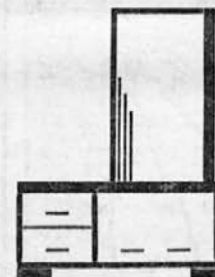
NOGOMET

V 14. kolu državnega prvenstva Italije ni bilo posebnih presenečenj. Čudno je le to, da je Fiorentina igrala doma neodločeno s Spalom, in da je Triestina končno vendar spet zmagala, čeprav na lastnem igrišču in z Neapljem.

Kot vse kaže, so se jugoslovanski nogometaši, ki so na turneji po Aziji, odločili, da bodo zmagali vedno z 9:0. Zadnjič smo poročali, da so v Rangonu v Burmi premagali predstavnik domače armade z 9:0. V torek so z istim uspehom premagali še burmansko izbrano enajstorico. Junak dneva je bil mladi Mujič, ki je sam zabil kar 6 golov.

KOLESTARSTVO

V torek je odpotovalo v Kairo, kjer bodo od 12. do 26. januarja kolesarske dirke, 5 jugoslovanskih kolesarjev: Petrovič, Jesič, Bajc, Vuksan in Jugo. Zanimivo je to, da bodo prveči nastopili na kolesih domače izdelave. Izdelala jih je tovarna Rog v Ljubljani. Vaditelj Jovanović upa, da bodo osvojili prvo mesto.

TOVARNA

Prinčič

KRMIN - CORMONS
 TELEFON ŠT. 32

Izdeluje vsakovrstno pohištvo, spalnice, jedilnice, kuhinje i t. d. Izvrši vsako delo po naročilu. Prodaja po tovarniških cenah, jamči za solidno delo.

vdanosti sličnega, kar je spominjalo na stari in vzvišeni vzklik »Ave, Caesar, morituri te salutant«.

Ko so bili končali, sem poprosil svojo sosedo, da bi mi zapela balado ali legendo ali kar koli bi že hotela, samo da bi pozabil na svojo tesnobo. Privolila je in kmalu zatem se je njen čisti in mladi glas razlegel v noč. Pesem, ki jo je zapela, je bila brez dvoma žalostna, njeni končni zvoki so bili zategli, počasi so ji prihajali iz ust in se razletali nad valovi kot ranjene ptice.

Morje je postajalo vedno bolj razburkano, neprestano je suvalo v nesrečno ladjo. Na nič drugega nisem več mislil, kakor na sunkovite glasove. Tedaj sem se spomnil siren. Kaj bi porekli mornarji, če bi se zdajle z ladjo pripeljali mimo nas? Moj izmučeni duh je zablodil v sanjarjenje. Sirena! Ali ni bila sirena, morska vila, tista, ki me je zadržala na črvivi ladji in me bo zdaj zdaj popotila v morske valove?

V hipu se nas je vseh pet zavalilo po palubi, kajti »Marie-Joseph« se je pogrznila na desno stran. Angležinja je padla name, da sem jo z obema rokama zagrabil in stisnil nase. Ves iz uma sem jo divje poljubil na usta, na senč in na lase, kajti mislil sem, da je prišla moja zadnja ura. Ladja se ni več premaknila, vsi smo ležali neigibni.

Oče je zaklical: »Kate!«

Deklica, ki sem jo držal objeto, je odgovorila »yes« in storila kretnjo, da bi se osvobodila. V tistem trenutku sem hotel, da bi se ladja razpolovila in da bi se z deklico vred potopil.

Anglež je dodal:

»Malec smo se zagugali, nič drugega. Še vedno imam svoje tri hčerke!«

Najprej pa je ni videl in je že mislil, da je izgubljena.

Polagoma sem se dvignil in naenkrat zapazil blizu nas luč na morju. Zavpil sem in dobil odgovor. Bil je čoln, ki nas je iskal, kajti lastnik hotela je zaslutil našo neprevidnost.

Bili smo rešeni. Skoraj razočaran sem bil nad tem! Vzeli so nas v čoln in nas spravili v Saint-Martin.

Anglež si je mel roke in šepetal:

»Večerjati hočem! Dobro večerjati!«

Zatem smo zares večerjali. Jaz pa nisem bil vesel; otožno sem se spominjal ruševin »Marie-Joseph«.

Naslednjega jutra smo se morali ločiti, večkrat zapored smo se objeli in si obljubili, da si bomo pisali. Odpotovali so proti Biarritzu. Malo je manjkalo, da nisem odšel za njimi.

Bil sem zaljubljen, skoraj bi zaprosil za dekličino roko. Če bi samo še osem dni preživel skupaj, pa bi jo poročil. Kako je človek včasih slaboten in nerazumljiv! (Konec)